

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku R. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

przy udziale zainteresowanego "G." Spółka z o.o. w B.

o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania spółki na członka zarządu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 lipca 2017 r.,

zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 23 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2016 r., Sąd Apelacyjny w (...), III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił apelację R. W. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 21 kwietnia 2016 r. i uchylając ten wyrok przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego.

Sąd pierwszej instancji oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w B. z dnia 24 listopada 2014 r. w przedmiocie orzeczenia o

odpowiedzialności R. W., jako członka zarządu, za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością G. z siedzibą w B. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od marca do września 2013 r. z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi w łącznej kwocie 316.789,94 zł, na podstawie art. 107 § 1, § 2 pkt 2 i 4, art. 108 § 1 i § 4, art. 116, 116a i 118 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 613) w związku z art. 32 i 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.). Po przeprowadzeniu dowodów z dokumentów oraz ustnej opinii biegłego K. J., zeznań świadka C. D. i dowodu z przesłuchania R. W., Sąd pierwszej instancji ustalił, że spółka nie wywiązywała się z obowiązku odprowadzania należnych składek na ubezpieczenia zatrudnionych pracowników od kwietnia 2013 r. Upadłość spółki została ogłoszona postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 14 listopada 2013 r., a postępowanie upadłościowe zostało umorzone w dniu 28 lipca 2014 r. bez zaspokojenia wierzytelności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd drugiej instancji podzielił zarzuty apelacji o sprzeczności istotnych ustaleń Sądu pierwszej instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a jednocześnie uznał, że stan faktyczny sprawy nie został w pełni wyjaśniony, co oznacza, że sprawa nie dojrzała do ostatecznego rozstrzygnięcia i konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości na nowo. Koncentrując przedmiot sporu na przesłankach odpowiedzialności R. W. z tytułu zaległości składkowych powstałych w czasie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu, Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził prawidłowo postępowania dowodowego, co miało dotyczyć w szczególności sytuacji finansowej spółki w aspekcie zgłoszenia wniosku o ogłoszenie jej upadłości we właściwym czasie. W tym zakresie podważył wartość ustnej opinii biegłego K. J. co do stwierdzenia, że trwała niewypłacalność spółki istniała już od dnia 28 lutego 2013 r., uznając korektę bilansu spółki dokonaną przez tego biegłego za nieprawidłową, opartą na złej wycenie wartości znaku towarowego. Opinię tego biegłego przeciwstawił pisemnej opinii sporządzonej na potrzeby postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę

Rejonową w B. sprawie (...), która ostatecznie postanowieniem z 22 września 2014 r. postępowanie wobec R. W. umorzyła ze względu na niestwierdzenie znamion czynu zabronionego opisanego w art. 586 k.s.h. oraz art. 286 § 1 k.k.

Sąd drugiej instancji wskazał, że rozpoznając sprawę ponownie, Sąd Okręgowy powinien przede wszystkim ustalić kwotę należnych składek rzeczywiście wpłaconą do chwili złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, pozyskać akta sprawy upadłościowej, zwrócić się do Sądu prowadzącego Krajowy Rejestr Sądowy o nadesłanie wyceny znaku towarowego będącego przedmiotem aportu, dopuścić dowód z opinii biegłego sądowego specjalizującego się w wycenie znaków towarowych a następnie dopuścić dowód z opinii biegłego z dziedziny rachunkowości i finansów na okoliczność właściwego czasu na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego, a ostatecznie dopuścić również inne dowody, które Sąd pierwszej instancji uzna za konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy. Dopiero wszechstronna ocena tak zebranego materiału dowodowego pozwoli na prawidłową ocenę merytorycznej zasadności zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł zażalenie, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Wskazał na zbędność prowadzenia postępowania dowodowego w zakresie wytyczonym przez Sąd Apelacyjny, przede wszystkim ze względu na nieprzedstawienie przez odwołującego się dowodów na poparcie swoich twierdzeń oraz niezgłoszenie wniosku o sporządzenie opinii biegłego na piśmie lub opinii uzupełniającej. W ocenie skarżącego, Sąd Okręgowy dokonał zgodnej z wytycznymi zawartymi w art. 233 § 1 k.p.c., a ta pozwalała na wyjaśnienie wątpliwości co do sytuacji gospodarczej spółki w 2013 r. Dotyczy to także wyceny wartości znaku towarowego, który mimo prób nie został przez syndyka sprzedany i nie był przedmiotem zaspokojenia wierzycieli.

Skarżący sprzeciwił się także stwierdzonej przez Sąd drugiej instancji konieczności ponownego ustalenia kwoty należnych składek na ubezpieczenie oraz składek faktycznie opłaconych, podnosząc, że odwołujący się nie kwestionował decyzji w tym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd drugiej instancji kontroluje zaskarżony apelacją wyrok i kontynuuje postępowanie rozpoczęte przed sądem pierwszej instancji, rozpoznając sprawę na nowo w sposób w zasadzie nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.; por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasadę prawną - z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55). Uwzględniając apelację, powinien zmienić zaskarżony wyrok i orzec co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.), a o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji może orzec tylko w okolicznościach wskazanych w art. 386 § 2-4 k.p.c. Oznacza to, że orzeczenie kasatoryjne może nastąpić wyłącznie w razie stwierdzenia nieważności postępowania lub istnienia negatywnych przesłanek procesowych albo stwierdzenia, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy lub gdy wydanie wyroku na szczeblu drugiej instancji wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W zaskarżonym wyroku Sąd drugiej instancji nie stwierdził, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji uzasadnił wyłącznie brakami postępowania dowodowego, błędną oceną dowodu z opinii biegłego, a w istocie określił przedmiot sporu inaczej niż Sąd pierwszej instancji i w tym właśnie zakresie dopatrywał się konieczności uzupełnienia postępowania dowodowego. W tych okolicznościach nie istniały podstawy do zastosowania art. 386 § 4 k.p.c., gdyż Sąd drugiej instancji nie mógł uchylić się przeprowadzenia koniecznych – w jego ocenie – dowodów, ze względu na ciążyący na nim obowiązek ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1997 r., II CKN 162/97, OSNC 1997 nr 12, poz. 195). Uzupełnienie postępowania dowodowego przez sąd drugiej instancji, nawet w przeważającym zakresie, stanowi realizację apelacji pełnej, która skutecznie realizuje konstytucyjną zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji; por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2014 r., II CSK 509/13, niepubl.).

Skład Sądu Najwyższego rozpoznający zażalenie podziela stanowisko, że potrzeba znacznego uzupełnienia postępowego dowodowego, na którą w istocie powołał się Sąd Apelacyjny, nie może stanowić podstawy wydania przez ten Sąd orzeczenia kasatoryjnego. Sąd drugiej instancji może przekazać Sądowi pierwszej instancji sprawę do ponownego rozpoznania tylko wtedy, gdy sąd pierwszej

instancji nie przeprowadził w ogóle żadnego postępowania dowodowego albo przeprowadził dowody wyłącznie na okoliczności nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy lub gdy uchybienia formalne sądu pierwszej instancji powodują potrzebę powtórzenia przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego w całości (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, niepubl., z dnia 21 listopada 2013 r., III CZ 51/13, niepubl., z dnia 7 marca 2013 r., II CZ193/12, niepubl., z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 129/12, niepubl.; z dnia 21 listopada 2013 r., III CZ 51/13, niepubl.; z dnia 28 listopada 2014 r., I CZ 75/14, niepubl., z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CZ 17/15, niepubl. i z dnia 15 kwietnia 2015 r., IV CZ 6/15, niepubl., z dnia 21 października 2014 r., III PZ 9/14, niepubl., z dnia 7 stycznia 2014 r., I PZ 20/13, niepubl.).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu (art. 394¹ § 1¹ związku z art. 398¹⁵ § 1 i art. 394¹ § 3 k.p.c.).

r.g.